

Till Kongl. General Poststyrelsen.  
1879 den 6 okt. anm. i K. Ups och exp. skrif till Dir. f. Stat.  
Svea-Ustria-Bergslagens Trafikaktiebol. samt p. i Centrala Riksbank.

Word förest annäles, att Nordens sta-  
tion, belägen 1 mil från Seglingsbergs och 0,6 mil  
från Engelsbergs stationer, sedan den 1 sist. Janu-  
ari varit för trafik uppläten, förest att  
Ekolsunds station, belägen emellan Bålsta och  
Grillby stationer på ett afstånd af 1 mil från den  
först nämnda och 0,8 mil från den senare, kom-  
mer att för stannskiten öppnas den 20<sup>de</sup> deennes,  
hvarjunda jag har äran meddela, att förestän-  
delne för dessa stationer äro af sin tjänstgöring  
vid Årskalan - Westra - Bergslagens järn-  
väg afskändade att, om Kongl. Styrelsen sålent  
skules önska, ombesörja expedition af post  
furan och en vid sin station Årskalan  
den 3 oktober 1879.

Stämning vid den Westra Bergslagens  
Jernvägs Trafikaktiebolag

Stämning Styrelsen

Erik Lindgren

# Något om posten vid Stockholm -Västerås - Bergslagens Järnvägar Sträckan Tomteboda- Tillberga

## Innehåll

	sid		sid
Inledning	2		
Tomteboda	5	Ekolsund	21
Huvudsta	7	Grillby	24
Sundbyberg	9	Fanna	25
Bromsten	9		
Spånga	10	Lundby	26
Skälby	11	Orresta	26
Hässelby villastad	11	Tortuna	27
Barkarby	14	Tillberga	28
Jakobsberg	16	Skultuna	29
Ståket	17	Svanå	32
Kungsängen	17	Ramnås	34
Bro	19	Seglingsberg	36
Bålsta	19	Virso	36
Krägga	21	Gammelbyn	37
Ekolsund	21	Ängelsberg	37
		Västervåla	37

Copyright Erik Lindgren

Posthistorisk skrift 322

## Förord

Stockholm-Västerås-Bergslagens järnvägar blev efter hand ett komplext järnvägsnät. I min posthistoriska skriftserie har jag valt att dela upp det på tre delar med början på den nordligaste och yngsta sträckan, Ängelsberg-Vansbro. Från koncession för denna del i maj 1892 tog det omkring 17 år innan dess sista del, 38 km mellan Björbo och Vansbro, kunde öppnas för allmän trafik den 5 november 1907. Däremot stod den 27 km korta sträckan mellan Kolbäck och Ramnäs, för vilken koncession hade beviljats så sent som i oktober 1897, färdig att öppnas för allmän trafik redan den 4 november 1899, berörd i posthistorisk skriftserie 323. I den skrift som Du nu bläddrar i, nr 322, lämnar jag uppgifter om den näst äldsta delsträckan av Stockholm-Västerås-Bergslagens järnvägar, den 98 kilometer långa mellan Tomtebodas och Tillberga som öppnades för allmän trafik den 15 december 1876.

Jag försöker ge exempel på händelser av varierande slag som belyser problem i relationerna mellan Posten och samhället, Posten och järnvägen eller mellan Posten och dess anställda. När jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag förmedlat dessa uppgifter. I enstaka fall saknas namnuppgifter helt. På grund av svårtolkade handstilar kan något namn vara felstavat eller felaktigt på annat sätt.

Jag redovisar hur länge de berörda postanstalterna existerade och i de fall de ännu finns, nämner jag något om deras nuvarande status. För järnvägspoststationerna lämnas namn på dem som formellt hade ansvaret för postservice, även om själva syslsan kanske i flertalet fall överläts på annan i järnvägens tjänst.

Vissa uppgifter har jag hämtat ur Svenska Järnvägsklubbens "*Järnvägsdata*" (ISBN 91-85098-71-X). I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. De olika stationerna återges i den ordning som de skulle komma vid en tänkt resa med järnvägen från Tomtebodas till Tillberga. Jag har avstått från att lämna uppgifter om förvaltningspostkontoren. Där har någon förening av tjänster i post och järnväg inte förekommit och dessa postkontor är av sådan dignitet att vart och ett kräver sin särskilda bok. För mina läsares synpunkter på häftet är jag tacksam.

Växjö den 14 april 1997

*Erik Lindgren*

## Inledning

De poststationer som berörs i denna skrift har legat utmed järnvägen eller i dess närhet med postföring från stationer vid järnvägen. I maj 1872 beviljades koncession för sträckorna Tomtebodas - Tillberga - Köping och Tillberga - Ängelsberg. Den sydliga 98 km långa delsträckan till Tillberga öppnades för allmän trafik den 15 december 1876, medan sträckan mellan Tillberga och Ängelsberg var klar några månader tidigare och öppnades för allmän trafik den 27 juli 1876.

Postanstalterna utmed dessa båda delsträckor berörs inte i kronologisk ordning eftersom jag börjar med den sydliga, något senare färdigställda delen. Det blev efter hand vanligt att postens omorganisation genomfördes samtidigt med att järnvägar öppnades för allmän trafik. Med tågpostföring mellan Stockholm och Tillberga väntade man emellertid till 1877 års ingång. I poststyrelsens cirkulärsamling kungjordes förändringen på sätt som framgår av reproduktionen på vidstående sida.

Förändringen berörde också i viss mån postföringen på angränsande järnvägar. Det framgår under avsnittet **Postkupéexpeditioner**. Underavdelningen "I n d r a g n a" i avsnittet **Poststationer** anger de lantpoststationer i järnvägens närhet som befanns onödiga när dess förutvarande kunder hänvisades till nyinrättade järnvägsstationer. I vissa fall hade lantpoststationen samma namn som gavs åt järnvägsstationen (Bro och Tortuna). Genom att postföring vidtog på järnvägen kunde vissa sträckor av befintlig landsvägspostföring upphöra, i detta fall t ex delsträckorna Stockholm-Övergran och Litslena-Enköping av huvudlinjen mellan Stockholm och Enköping.

Med början i Tomtebodas på sid 5 berättas om något av berörda platser i tur och ordning vid färd åt nordväst. Jag har, som nämnts i förordet, avstått från att lämna uppgifter om förvaltningspostkontoren. Där har någon förening av tjänster i post och järnväg inte förekommit. Av mina läsare är de flesta i huvudsak intresserade av frågor som berör samarbetet mellan post och järnväg, men jag har ändå funnit det lämpligt att i några fall beröra postanstalterna även efter det att de skilts från järnvägsstationerna och för vissa under perioden innan de flyttades till järnvägen.

### Jernvägspostbefordran:

Postbefordran eger från den 1 januari 1877 rum å den för allmän trafik senast öppnade bandelen *Stockholm—Tillberga* af Stockholm—Vesterås—Bergslagens järnvägar, hvarvid posten befordras i fullständig postkupé.

### Postkupéexpeditioner:

Postkupéexpeditionen n:r XXVII åtföljer numera tågen n:r 51 och 52 å hela järnvägslinien *Stockholm—Storvik—Ockelbo*;

postkupéexpeditionen n:r V är sedan den 1 januari 1877 inskränkt till linien *Örebro—Köping—Tillberga*;

en ny postkupéexpedition är, under benämning n:r XXXVII, från den 1 januari 1877 inrättad och åtföljer tills vidare tågen n:r 2, 3, 14 och 13 å järnvägslinien *Stockholm—Tillberga—Kärrgrufvan*.

### Poststationer:

Nya sådana öppnades den 1 januari 1877:

vid de å bandelen Stockholm—Tillberga af Stockholm—Vesterås—Bergslagens järnvägar belägna stationerna *Sundbyberg, Spånga, Jacobsberg, Kungsängen, Bro, Bålsta, Grillby, Lundby, Orresta* och *Tortuna*, alla af I kl.

Dessa poststationer skola lyda under postinspektionen i centrala järnvägspostdistriktet,

och direkt utvexla post med kupéexpeditionen n:r 37;

**I n d r a g n a:**

poststationen i *Heagård*, samt

med 1876 års utgång, de dåvarande poststationerna i *Bromma, Järfälla, Stockholmsnäs, Bro, Kalmarsand, Tortuna* och *Villberga*;

**Förändrad utvexling:**

poststationerna i *Tillberga, Skultuna, Svanå, Ramnäs, Seglingsberg, Engelsberg, Högfors, Hedensberg, Ransta, Tärna, Vesttibble, Hüggeby, Skokloster, Öfvergran, Sevalle, Smedsbo, Romfartuna* och *Haraker* äro från den 1 januari 1877 förlagda under postinspektionen i centrala järnvägspostdistriktet;

den direkta postutvexlingen mellan postanstalterna i *Stjernvik* och *Vestanfors* har med 1876 års utgång upphört.

### Postföring:

**I n d r a g n a:**

med 1876 års utgång, kärrposten å sträckorna *Stockholm—Öfvergran* och *Litslena—Enköping* af postlinien Stockholm—Enköping; gångposten mellan *Drottningholm* och *Bromma*; samt kärrposten mellan *Gropen* och *Vestanfors*;

1884-08-01--1959-08-31

## Tomteboda

Det fanns inte någon järnvägsstation i Tomteboda när postbefordringen började på järnvägen med 1877 års ingång. Det gick inte heller utan vidare för postkunderna i trakten av Tomteboda att få en egen poststation, när ett stationshus uppfördes i maj 1882. Kyrkoherden, trädgårdsmästaren, bagaren, innehavaren av kronohemmet *Ingenting* och en lång rad andra personer uttryckte i december 1882 i ett brev till poststyrelsen sin förvåning över att de inte hade fått någon poststation i järnvägens stationshus, som då funnits mer än ett halvår. *"En postanstalt"* skrev de, *"är för oss högst behövlig då vi med stora kostnader genom gående bud avhämta och avsända post genom postanstalten i huvudstaden"*.

Postinspektören i centrala distriktet tyckte att man kunde nöja sig med poststationen i Karlberg, som öppnades på 829 meters avstånd från Tomteboda station vid årsskiftet två veckor efter att petitionärerna lät höra av sig. Poststyrelsen rättade sig efter postinspektörens hemställan att lämna framställningen utan åtgärd.

Men i mars 1884 kom petitionärerna igen med förnyade krafter. De stärktes av att det i kundkretsen fanns *"en redaktör till vilken ensam expedierades minst 50 à 60 tidningar per vecka"*. Dessutom kunde man åberopa behovet av en bank genom att påpeka att det i Tomtebodas grannskap fanns *"en myckenhet arbetare, för vilkas räkning postsparbankens tillgänglighet vore högst önskvärd"*.

Det var till synes ett lägligt tillfälle för dem att åberopa Postsparbanken. Den hade inrättats just med 1884 års ingång. Nu tog poststyrelsen allvarigare på framställningen och kontaktade styrelsen för Statens järnvägstrafik. Därifrån uppgavs att tre tåg kunde göra uppehåll för postutväxling, *"varjämte från tåget nr 8 post torde kunna utkastas, i likhet vad som sker vid övriga stationer"*.

Möjligheten med kastpost hade tagits till vara tidigare och det fanns noggranna föreskrifter om vad som gällde för denna form av ensidig postutväxling. I allmänhet vidtogs den inte, om det varje dag fanns ett eller flera tåg som gjorde uppehåll på platsen. Möjligheten att använda kastpost torde sålunda inte ha påverkat det beslut som poststyrelsen tog i detta fall i fråga om en poststation.

Försiktigtvis beslöt poststyrelsen, att poststationen i Tomtebodas skulle inrättas den 1 augusti 1884 för "att vara i verksamhet till en början allenast under ett års tid". Denna period förlängdes sedan postinspektören hade presenterat en tillfredsställande statistik.

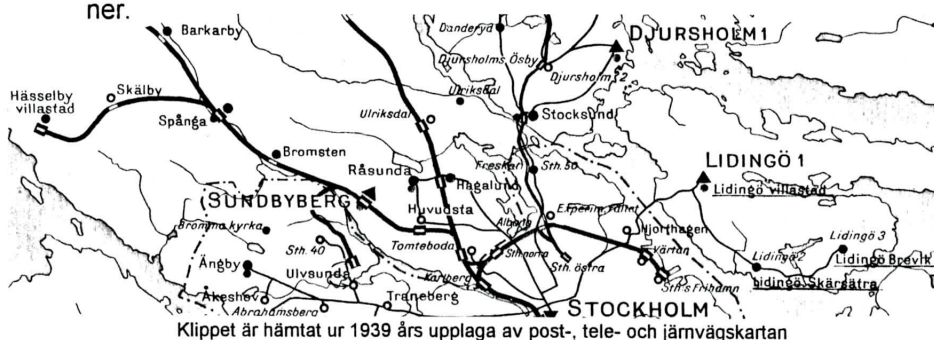
Det blev sålunda järnvägsbefälet i Tomteboda som också fick betjäna postkunderna. Från den 1 oktober 1894 var det Gustaf Forsgren som fick fullgöra detta utöver sin järnvägstjänst. Han fick 240 kr om året för postsyslan. Beloppet hade fastställts av regeringen den 29 april 1892 i samband med en översyn av arvodet till de övriga föreståndarna vid järnvägspoststationerna.

Omkring 1901 övertog Erik Per Zimmerman ansvaret. Han var stationsinspektör. Befattningens värdering från järnvägssynpunkt hade höjts under mellantiden, då järnvägstiteln för Gustaf Forsgren vid hans tillsättning var stationsmästare. År 1901 fastställdes årsarvodet för postsyslan till 300 kr och efter 1902 års allmänna reglering av arvoden till föreståndare för förenade post- och järnvägsstationer till 360 kr. Det steg snabbt till 600 kr år 1903, vartill kom ett fast biträdesanslag på 320 kr.

Stationsinspektör P G J Moberg tog över i maj 1910, följd av Martin Edvard Callme vid 1914 års ingång. Den 1 juli 1916 var det stinsen Bror Carl Emanuel Ericssons tur att ta över.

Utvecklingen fortsatte i rätt riktning och efter skilsmässa från järnvägen kom den ersättande "lantpoststationen" att stathöjas till postexpedition den 1 april 1950. Denna fick namnet ändrat från Tomteboda till **Solna 9** den 1 april 1959. Den postexpeditionen drogs emellertid in med september månads utgång 1966 och det "lediga" namnet Solna 9 gavs den 3 november 1969 åt en ny postexpedition i Storstockholm.

Numera är postnamnet Tomteboda förknippat med en av landets största sorteringsterminaler, ett postkontor av jättelika dimensioner.



## Huvudsta

1900-11-01  
Namn Solna 4 från 1955-01-01

En järnvägsstation uppfördes inte i Huvudsta förrän under det nya seklets första år. Detta bevakades av en stor grupp, som vid ett sammanträde den 2 juli 1900 med "nybyggarna vid Huvudsta" utsåg tre personer att till poststyrelsen "ingå med petition med värdsam begäran, att vid den nya järnvägsstationens öppnande postexpedition komme att inrättas".

Under den följande remissbehandlingen rådgjorde poststyrelsen bl a med postinspektören i Mellersta distriktet. Denne förhörde sig med järnvägsbolaget och fick det svar som återges i förminskat faksimil på nästa sida. I sitt svar till poststyrelsen den 18 oktober 1900 hemställde postinspektören om bifall och lämnade förslag till postföringens ordnande på det sätt som framgår av nedan återgivna tidtabell. Framställningen bifölls vid föredragning den 22 oktober 1900 för tillämpning från den 1 november.

Järnvägens stationsföreståndare B Pettersson fick med ett årsarvode på 180 kr för själva postsyslan betjäna sin kunder från november månads ingång 1900. Arvodet höjdes till 240 kr enligt beslut i mars 1901, och till 420 kr med 1905 års ingång. Det gick inte att kombinera de två tjänsterna så länge och med 1908 års ingång skildes post och järnväg åt. Fru Gertrud Valfrida Lundgren blev föreståndare för den ersättande lantpoststationen, följd i april 1909 av Edvard Jacobsson.

Den 1 oktober 1917 tog fröken Beda Kristina Ström över. Starkt ökad trafik ledde till att poststationen höjdes till postexpedition den 1 mars 1947 och med 1955 års ingång fick den namnet **Solna 4**. Som en viktig punkt i huvudstadens kontorsnät har den sedan 1986 termen postkontor, f n med postmästare Gunilla Karlsson som chef.

### Riddersvik—Stockholm.

(Från den 1 november 1900.)

Brl.	<sup>1)</sup> Fk.	Brl.	<sup>2)</sup> Fk.	Brl.	Km.						
Tåg 40.	555	Tåg 42.	20	Tåg 44.	72	Riddersvik	1235	1235	62	62	
911	216	216	711	711	6	Spånga 321	1219	1219	518	518	
Fk. Brl.	221	221	716	716	11	Spånga	1214	1214	516	516	
Tåg 55.	248	248	722	722	11	Sundbyberg (ej L.) 321	121	122	521	522	
1214	—	—	718	718	14	Hufvudsta	1119	—	527	527	
—	—	—	—	—	14	Tomteboda 302, 308, 321	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	15	Karlöf 302, 308, 319, 321	—	—	—	—	
1226	35	35	722	722	17	Stockholm (C.) 301.	117	1140	515	515	
—	—	—	—	—	17	304, 308, 308, 316, 318, 319, 321	—	—	—	—	
							Tåg 55.	Tåg 41.	Tåg 41.	Tåg 43.	Tåg 43.
							Fk. Brl.	<sup>1)</sup> Fk.	Brl.	<sup>2)</sup> Fk.	Fk.

<sup>1)</sup> Mellan, å ena sidan, Stockholm och, å den andra, Sundbyberg, Spånga och Riddersvik afvensom mellan Spånga och Riddersvik.

<sup>2)</sup> Mellan, å ena sidan, Stockholm och, å den andra, Hufvudsta, Spånga och Riddersvik afvensom mellan Spånga och Riddersvik.



Ink. Postinsp. Nr. D. 17. OKT. 00

Post. 3904

Titel  
Postinspektören i Mellersta distriktet  
Stockholm

Med anledning af Eder skrifvelse af den 1. Oktobers  
september få vi meddela, att vi, under förutställning af Kongl.  
Generalpoststyrelsen finner skäl att anordna en post-  
station vid Kufvudså, äro vilkas, dels att uti den nya  
stationsbyggnaden uppläta lokaler för poststationen, dels  
att tillförbinda friständaren för anhaltstationen att den  
berädda postgöromålen mot den utställning, som af Kongl.  
Generalpoststyrelsen i vanlig ordning bestämmes,  
Bolestyrelsen docke obetänkt på förorda anhaltsta-  
tionens befärlse från ifrågavarande göromål i det fall,  
att hänsynen till järnvägstjänsten gör sådant nödvändigt.  
Si den nya stationsbyggnaden vid Kufvudså-  
den är träng i bruk, finnes från vår sida g. må-  
gat hinder att när som helst till följande poststa-  
tion.

Stockholm den 17. Oktober 1900

för Stockholm-Westerås-  
Bergslagens Jernväg  
F. H. Schlytern

skrift 322 9

1877-01-01--  
Namn Sundbyberg 1 1935-05-01--1946-05-31  
samt från 1948-11-22

## Sundbyberg

Stationsinspektör Per Oscar Ågren fick från 1877 års ingång ansvar för postverksamheten i Sundbyberg. Här gick utvecklingen snabbt och Ågren som fått sitt årsarvode för postgöromålen höjt i etapper, upp till 600 kr genom beslut i december 1884, blev befriad från ansvaret för posten den 1 december 1899, då post och järnväg skildes åt. Poststationen flyttades till handlanden John Bergströms butik med Bergström som föreståndare. Han fick särskild ersättning för transporterna mellan tågen och affären och rikligt med biträdesanslag för att möta den våldsamma ökningen. Den var inte koncentrerad till Sundbyberg utan märktes i hela trakten. Följden blev att ett nytt förvaltningsområde organiserades den 1 april 1905 med Oskar Leonard Hallenborg som postmästare. Efter skilsmässan från järnvägen 1899 har någon förening av post- och järnvägstjänst inte förekommit i Sundbyberg.

1902-07-01--  
Namn Spånga 2 från 1961-01-01

## Bromsten

Stationsnätet blev efter hand allt tätare och vid halvårsskiftet 1902 öppnades en järnvägsstation i Bromsten. Den kungjordes i postens cirkulär på det sätt som framgår av här återgiven kopia.

### Kungörelse,

angående öppnande af poststationer.

Den 1 nästinstundande juli öppnas poststation vid den å jernvägslinien Stockholm—Riddersvik belägna anhaltstationen Bromsten inom Stockholms län,  
vid den å jernvägslinien Elmhult—Sölvesborg belägna trafikstationen Esseboda inom Kristianstads län,  
i Djurröd inom sistnämnda län,  
i Färjenäs inom Göteborgs och Bohus län,  
i Runnvika inom Kopparbergs län samt  
i Elfsbyns kyrkoby inom Norrbottens län. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 20 juni 1902.

F. H. SCHLYTERN.

Kungörelsens formulering "järnvägslinjen stockholm-Riddersvik" kräver kanske sin förklaring. Ett företag som kallades Spånga-Lövsta järnväg, fick i oktober 1886 koncession för en järnväg mellan Spånga och Riddersvik. Den 6 km långa sträckan öppnades för persontrafik den 28 okt 1889 och trafiken sköttes av Stockholm-Bergslagens järnvägar. Den tidtabell som tillämpades från den 1 juli 1902, när järnvägspoststationen i Bromsten öppnades, återges under avsnittet om Hässelby villastad (sid 12).

Persontrafiken till Riddersvik (Hässelby villastad) blev nerlagd från den 1 december 1956, när tunnelbanan hade öppnats till Hässelby gård.

I Bromsten blev järnvägens stationsmästare Carl August Törnblom ansvarig för postgöromålen, till en början med 180 kr om året för denna del av arbetsinsatsen. Det steg etappvis och uppgick efter 1909 års allmänna reglering av arvodena till 420 kr.

Post och järnväg skildes den 1 april 1911 (diarienummer 1 b 2817/10). För den ersättande lantpoststationen blev folkskolläraren Jan Daniel Örtendahl föreståndare, nu med 500 kr i årsarvode. Under hans ledighet sex månader 1912 vikarierade Hugo Johansson. Med 1913 års ingång flyttades poststationen till Andreas Nilssons affär, där denne blev föreståndare. Hans då till 600 kr höjda årsarvode steg till 660 kr från 1917 års ingång, vartill kom 240 kr i biträdesanslag (diarienummer 1 b 3527/16).

Poststationen höjdes till postexpedition den 1 oktober 1955 och fick namnet ändrat till **Spånga 2** med 1961 års ingång. Postkontoret, som termen var sedan 1986, har avvecklats i den sparsamhetskampanj som Postens Sverige AB måst driva under 1990-talet.

1877-01-01--  
Namn Spånga 1 från 1961-01-01  
Namn Kista 1 från 1988-01-01

## Spånga

Av cirkulärutdraget på sid 3 framgår att Spånga var den andra station på sträckan från Stockholm som fick poststation samtidigt med omläggningen av postföringen vid 1877 års ingång. Stationsinspektör Lars Mauritz Wikbladh blev från starten ansvarig för postgöromålen. Vid 1894 års början var det stationsmästaren Fredric Emil Lönnergren som hade den uppgiften, efter kort tid följde av Måns Nilsson.

Post och järnväg skildes åt i Spånga vid 1908 års ingång och änkefru Anna Kristina Lindberg blev föreståndare. Det blev skifte redan den 1 april 1909, då fru Carin Söderholm tog över. Ombyten kom i tät följd, 1913 fru Olga Elisabet Stockhaus-Åberg, 1915 fröken Julia Wiborg och fru Anna Margareta Elisabet Ekholm 1917.

Poststationen höjdes till postexpedition den 1 juli 1932, fick tilläggsiffra 1 med 1961 års ingång, kallades postkontor i ny terminologi från 1986 och bytte namn till **Kista 1** med 1988 års ingång efter flera flyttningar. Efter genomförd divisionalisering är postmästare Barbro Bogfelt ansvarig för postservice i Kista.

1932-04-01--  
Namn Järfälla 5 från 1971-11-01

## Skälby

Från Spånga utgick den på sid 10 omnämnda järnvägen till Riddersvik. Halvvägs mellan Spånga och Riddersvik öppnades poststationen i Skälby den 1 april 1932. Den byttes ut mot en postexpedition den 1 oktober 1960 och fick namnet ändrat till **Järfälla 5** från och med november 1971. Postkontoret, som den nya termen var från 1986 års ingång, avvecklades under 1990-talets effektivisering och koncentration av verksamheten till större enheter.

Namn Riddersvik1890-01-01--1913-09-30  
1913-10-01--  
Namn Vällingby 5 från 1961-01-01-

## Hässelby villastad

Med namnet Riddersvik öppnades en poststation vid 1890 års ingång vid slutpunkten av Spånga-Lövsta järnväg, kort tid efter att den 6 km långa järnvägen hade öppnats för allmän trafik. För postföringen användes från denna tidpunkt nedan återgivna tidtabell, medan hela tidtabellen för sträckan från Stockholm från den 1 juli 1902 återges på nästa sida.

### Spånga—Riddersvik.

(Från den 1 januari 1890.)

Fk. Brl.  
Nr: 45.

11,38	Spånga .....	1,45
11,52	Riddersvik .....	1,29

Nr: 46.  
Fk. Brl.

Brl. Tåg 40.	<sup>1)</sup> Fk. Brl. Tåg 42.	<sup>2)</sup> Fk. Brl. Tåg 44.	Km.			
8 <sup>52</sup>	37	6 <sup>53</sup>	—	Riddersvik .....	12 <sup>54</sup>	6 <sup>2</sup>
9 <sup>9</sup>	3 <sup>24</sup>	7 <sup>7</sup>	6	Spånga 321 .....	12 <sup>36</sup>	5 <sup>53</sup>
	3 <sup>27</sup>	7 <sup>10</sup>	—	Spånga .....	12 <sup>33</sup>	5 <sup>51</sup>
Fk. Brl.	3 <sup>35</sup>	7 <sup>19</sup>	8	Bromsten .....	12 <sup>25</sup>	5 <sup>43</sup>
Tåg 56.	3 <sup>58</sup>	7 <sup>29</sup>	11	Sundbyberg (ej f.) 321 .....	12 <sup>17</sup>	5 <sup>35</sup>
10 <sup>44</sup>	—	7 <sup>31</sup>	12	Hufvudsta 321 .....	9 <sup>16</sup>	5 <sup>31</sup>
—	—	—	14	Tomtebodas 302, 303, 321 .....	—	—
—	—	—	15	Karlberg 302, 303, 319, 321 .....	—	—
11 <sup>0</sup>	4 <sup>16</sup>	7 <sup>47</sup>	17	{ Stockholm (C.) 201, } { 208, 302, 303, 316, } { 318, 319, 321 .....	9 <sup>0</sup>	11 <sup>50</sup>
					Tåg 55.	Tåg 41.
					Fk. Brl.	<sup>1)</sup> Fk. Brl. <sup>2)</sup> Fk. Brl.

<sup>1)</sup> Mellan, å ena sidan, Stockholm och, å den andra, Sundbyberg, Bromsten, Spånga och Riddersvik äfvensom mellan Spånga och Riddersvik.

<sup>2)</sup> Mellan, å ena sidan, Stockholm och, å den andra, Hufvudsta, Sundbyberg, Bromsten, Spånga och Riddersvik äfvensom mellan Spånga och Riddersvik.

Till föreståndare för poststationen i Riddersvik antogs järnvägens stationsföreståndare Carl August Lindau. Efter hans avgång med mars månads utgång 1913 hölls befattningen vakant tills post och järnväg skildes åt den 1 juli 1913. Då antogs barnmorskan Signe Maria Andersson till föreståndare. Hon fick efter kort tid byta ut stämpel, sigill och försändelseetiketter, för poststationen döptes om till Hässelby villastad den 1 oktober 1913.

Poststationen höjdes till postexpedition den 1 februari 1946 och fick i centralbyråkraternas strävan att minska antalet adressenheter ändra namn till **Vällingby 5** med 1961 års ingång. Efter protester, framför allt från hembygdsrörelsen, började man under 1980-talet rätta till sådana misstag. Den 1 april 1992 återkom namnet, dock utan suffixet Villastad. I nr 2/1992 av informationsbladet "Kassaposten" (lokalt organ för region Stockholm Norra) presenterades förändringen på sätt som framgår av vidstående urklipp. Dagens Nyheter omtalade förändringen i stort (se vidst.sida).

Den 1 april var skämtets dag. Men inte i Hässelby. Där var det den stora dagen D, när Hässelbyborna fick sitt anrika ortsnamn åter.

Det var hembygdsföreningen som efter flera års tappert kämpande fick både kommunen och Posten med sig på att återta namnet Hässelby som ortsadress. Att få brev med adress Vällingby när man bor i Hässelby föll nämligen inte Hässelbyborna på läppen.

# Hässelby får egen postadress

Av **CONNY PETTERSSON**

**Den 1 april får invånarna i Hässelby och Skogås egen postadress. De blir av med de impopulära namnen Vällingby och Trångsund på sina brev.**

Detta i samband med att den nya postnummerkatalogen lämnar pressarna. Stora förorter som Bredäng, Sättra och Vårberg får däremot även fortsättningsvis på postspråk heta Skärholmen.

— Det har att göra med att postadresserna ska stämma med kommungränser och utdelningskontor, förklarar Bengt Forsander vid Postens södra regionkontor. Men ansöker kommunen om adressändring så kan det hända att den blir av.

## Stort tryck

Med jämna mellanrum modifieras Sveriges postkarta och ett femtontal orter får egen postadress eller försvinner. Allt i takt med att postutdelningsställen försvinner eller att nya skapas eller att trycket från allmänheten blir för stort.

I höstas gjordes en stor postnummromläggning där 65 000 hushåll i Stor-Stock-

holm fick nya postadresser. I bland annat Bandhagen, Huddinge, Rönninge, Gustavsberg, Saltsjöbaden och Saltsjö-Boo blev det förändringar.

I vårens omläggning är det trycket från opinionen från folket i västerort i hembygdsföreningar och en begäran från kommunstyrelsen som gjort att Hässelby återuppstår i postsammanhang.

## Posten når fram

I april slipper vidare delar av Skogås att lystra till Trångsund och i Nacka föds postadressen Nacka Strand. Bredäng, Sättra och Vårberg får fortsätta att heta Skärholmen. Inte heller sker några förändringar för Fruängen, Västerort och Mälarhöjden som även fortsättningsvis heter Hägersten. För Segeltorp som på postspråk heter Huddinge finns hopp om att vid nästa postnummromläggning få heta just Segeltorp även i postsammanhang. Ingen behöver dock oroa sig för att posten inte kommer fram om man kallar en ort för dess rätta namn, lovar man på posten.

— Kan bara adressaten spåras så kommer brev fram förr eller senare, säger Ronny Eriksson vid Postens norra region. □





Av hälsoskäl och andra oförutsedda omständigheter bosatte sig Barkarbys förste poststationsföreståndare J A Helsing i Stockholm och blev efter ansökan befriad från sitt kontrakt. Fröken Berta Johanna Wallenius gick in som vikarie och med 1910 års ingång övertogs befattningen av handlanden Erik Alfred Andersson, nu med 240 kr i årsarvode inklusive ersättning för transporter till och från tågen.

Utvecklingen i Barkarby liknade postanstalterna i Stockholms närhet och den 1 oktober 1951 höjdes poststationen till postexpedition. Dess namn ändrades den 1 november 1971 till **Järfälla 6**. I ny organisation och efter divisionalisering samt med bibehållet (felaktigt?) namn finns postkontoret (term sedan 1986) nu i Barkarby Centrum med postmästare Anita Andersson som ansvarig inte bara för kunderna vid detta postkontor utan också för det med namnet Järfälla 4 i Viksjö centrum.

Lantpoststation i Järfälla 1875-01-01--1876-12-31  
Järnvägspoststation med namn Jakobsberg 1877-01-01--1917-03-31  
Namn Järfälla 1 från 1971-11-01

## Jakobsberg

På vår låtsasfärd kommer vi till Jakobsberg. Cirkulärutdraget sid 3 visar under avdelning **Poststationer** att en poststation öppnades den 1 januari 1877 med namnet Jacobsberg och under rubriken **Indragna**, att poststationen Jerfälla drogs in med 1876 års utgång.

En lantpoststation hade öppnats med namnet Jerfälla vid 1875 års ingång i samband med kronobrevbäringsreformen, då den kommunale förtroendemannen Per August Borg antogs till föreståndare. Redan efter två månader övertog fjärdingsmannen C L Hagberg kontraktet. Han blev av med detta vid 1876 års utgång och en ny poststation öppnades i järnvägsstationen. C Larsson blev vid tågstarten ansvarig för posten, följd av stationsinspektör Justus Fredrik Gumaelius.

Dennes kollega Johan Aron Ericson tog över ansvaret, följd av bland andra A W Holmberg och från 1903 J E Nyberg. Under dennes tid ökade trafiken så mycket att en skilsmässa mellan post och järnväg ansågs nödvändig. Denna genomfördes den 1 april 1917, då träarbetaren Otto Fredrik Sabel antogs till föreståndare, nu med ett årsarvode på 480 kr. I fortsatt positiv utveckling höjdes poststationen till postexpedition den 1 oktober 1951 och till förvaltningspostkontor den 1 juli 1960. Dess namn ändrades till **Järfälla 1** från den 1 november 1971.

1905-02-01--  
Namn Kallhäll 2 1961-06-01--1971-10-30  
Namn Järfälla 3 från 1971-11-01

## Stäket

Efter hand tillkommande poststationer presenterades likformigt i poststyrelsens cirkulär, som den i Stäket enligt nedan återgiva notis. Järnvägsbefälet blev ansvarigt för samhällets postservice. Poststationen namnändrades till **Kallhäll 2** den 1 juni 1961 och till **Järfälla 3** den 1 november 1971 men avvecklades i 1990-talets kostnadsjakt.

### *Kungörelse.*

*angående öppnandet af poststationer.*

Den 1 nästinstundande februari öppnas poststation vid den å Stockholm—Vesterås—Bergslagens järnväg belägna hållplatsen **Stäket** inom Stockholms län, i **Svanvik** inom Skaraborgs län samt vid den å statsbanelinjen Luleå—Riksgränsen belägna hållplatsen **Vassijaure** inom Norrbottens län. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 24 januari 1905.

## E. VON KRUSENSTJERNA.

*Victor Melander.*

Lpst Stockholmsnäs 1875-01-01--1876-12-31  
Namn Kungsängen 1877-01-01--1971-10-16  
därefter namn Kungsängen 2

## Kungsängen

Med namnet Stockholmsnäs öppnades med 1875 års ingång en poststation som ett resultat av förhandlingarna mellan poststyrelsen och länsstyrelsen i Uppsala vid förberedelserna för kronobrevbäringsreformen. Lantbrukaren G A Barthelson blev föreståndare. Han fick avstå från sitt kontrakt redan efter två år, då poststationen drogs in när järnvägspostföringen startade den 1 januari 1877. Detta framgår bl a av reproduktionen på sid 3.

Stationsinspektör Otto Ferdinand Lindbohm blev föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen. Han var kvar ovanligt länge vid denna plats och följdes av Martin Holtz 1909 samt en vikarie tills post och järnväg skildes åt den 1 juli 1915.

				(Denna spalt läses nedifrån och uppåt.)			
An- komst, kl.	Af- gång, kl.		Mil.		An- komst, kl.	Af- gång, kl.	
<b>Stockholm—Enköping.</b>							
O. L.	—	8,0	e. m.	1,5	Stockholms postkontor .....	T. F.	7,45 — e. m.
O. L.	10,0	10,15	e. m.	1,5	Jerfälla poststation .....	T. F.	5,30 5,45 e. m.
Ch. S.	12,15	12,30	f. m.	0,6	Stockholmsnäs poststation .....	T. F.	3,15 3,30 e. m.
Ch. S.	1,15	1,30	f. m.	1,1	Bro poststation .....	T. F.	2,15 2,30 e. m.
Ch. S.	3,0	3,15	f. m.	0,3	Kalmarsands poststation .....	T. F.	12,30 12,45 e. m.
Ch. S.	3,45	3,45	f. m.	0,6	Bålsta gästgivaregård .....	T. F.	12,0 12,0 midd.
Ch. S.	4,30	4,45	f. m.	0,8	Öfvergrans poststation .....	T. F.	11,0 11,15 f. m.
Ch. S.	5,45	6,15	f. m.	0,5	Ekolsunds postexpedition .....	T. F.	9,30 10,0 f. m.
Ch. S.	7,0	7,15	f. m.	1,1	Litslena poststation .....	T. F.	8,30 8,45 f. m.
Ch. S.	8,45	—	f. m.	8,0	Enköpings postkontor .....	T. F.	— 7,0 f. m.

För postföring mellan Stockholm och Enköping användes denna tidtabell tills järnvägen togs i bruk för postföringen. Stockholmsnäs och Bro var ett par av poststationerna på linjen.

Handlanden Hilma Karolina Lundin anställdes som föreståndare för den från järnvägen skilda poststationen. Utöver årsarvodet på 540 kr fick hon 180 kr om året "för bekostande av biträdeshjälper och posttransporter". Trafiken ökade och poststationen kunde höjas till postexpedition den 1 oktober 1957, belägen vid Torget. Siri Eleonora Hansegården, som hade varit poststationsföreståndare sedan maj 1952, blev nu utnämnd till stationsmästare, chefstiteln vid postexpeditioner under tiden 1920-1977. Mia Björkqvist var en av dem som tog vid efter stationsmästare Hansegården.

I poststyrelsens alltjämt fortsatta strävan att minska antalet adressenheter ändrades postexpeditionens namn till **Kungsängen 2** den 17 oktober 1971. Detta skedde i samband med att ett nytt postkontor invigdes med namnet Kungsängen 1 i HSB:s servicehus på Tibble. Efter de senaste decenniernas snabba utveckling finns med ny terminologi ett postkontor med namnet Kungsängen 2 oförändrat vid torget i Kungsängens centrum med postmästare Birgit Lindgren som ansvarig chef.

## Bro

1875-01-01--

Med mamsell Emma Sandquist som föreståndare öppnades en poststation i Bro vid 1875 års ingång enligt ett av de många avtal, som upprättades av landskansliet i Uppsala och godkändes av poststyrelsen i ett brev dit den 30 november 1874.

Fröken Sandquist fick lämna ifrån sig datumstämpel, sigill och försändelseetiketter samt våg, vikter och flera andra inventarier den 15 december 1876 till stationsinspektör Berndt Mauritz Lundgren. I maj 1886 tog stationsinspektör John Fredrik Ljunggren över och fick fem år senare höjning av årsarvodet för själva postsysstlan till 360 kr från de 240 kr som hade gällt från tågstarten.

Knut Edvard Frithiof Holmberg tog över i april 1898 men avled i juni 1901. Efter en lång vakans utnämndes Johan Fredrik Berggren från den 15 november 1901. Efter dennes pensionering övertog med 1913 års ingång stationsmästaren John Johansson ansvaret men fick lämna postarbetet ifrån sig den 1 juli 1915, då post och järnväg skildes åt.

Som föreståndare för den från järnvägen skilda poststationen anställdes på avtal förre stationsföreståndaren Johan Fredrik Berggren, nu med 600 kr i årsarvode, var till kom 540 kr "till bekostande av erforderlig biträdeshjälper" som det står i beslutet. Andra tog vid efter honom och med ökad trafik kunde poststationen höjas till postexpedition den 1 februari 1946. Till chef med titeln stationsmästare antogs då Ester Märta Augusta Larsson, som hade blivit poststationsföreståndare den 1 maj 1938. Hon uppnådde pensionsåldern innan 1970-talets generella omorganisation bl a medförde ny terminologi. Ytterligare förändringar har vidtagits sedan dess och när detta skrivs finns det ett postkontor i Bro med service till ca 3500 hushåll.

## Bålsta

Lpst Kalmarsand 1875-01-01--1876-12-31

Bålsta 1877-01-01--

Vid postföringslinjen mellan Stockholm och Enköping öppnades med 1875 års ingång en poststation i Bistolund med namnet Kalmarsand. Handlanden Pehr Otto Yttergren blev föreståndare med 75 kr i årsarvode. Detta lyckades han genom poststyrelsens beslut den 1 juni 1875 få höjt till 200 kr. Hans ursprungliga arvode var ändå inte det lägsta för poststationsföreståndarna inom Uppsala läns första fögderi.

1905-10-01--1952-09-30

Yttergren skrev den 22 mars 1875 till poststyrelsen och föreslog att hans poststation skulle flyttas från Bistalund till Bålsta gästgivaregård. Att han gjorde det av fruktan för att mista sin anställning kan följande citat ur brevet tyda på:

*"Att denna flyttning skulle för orten vara gagnande, är antagligt, synnerligast som mig veterligen, Yttergrans socken varit betänkt på att till Kungl. Poststyrelsen ingå med anhållan, att poststation vid Bålsta måtte inrättas i stället för den vid Kalmarsand vilken för orten är av mindre nytta än en poststation härstädes skulle vara. Och då inom en kort tid (ett eller två år) Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg bliver färdig, och järnvägsstation bliver vid Bålsta, kommer väl en poststation att där inrättas och den vid Kalmarsand att upphöra".*

Yttergrens baktanke var att med poststationen förlagd till gästgivaregården skulle risken vara mindre att den drogs in, när järnvägen skulle tas i bruk för trafik. Men något beslut om flyttning till gästgivaregården fattade inte poststyrelsen. Poststationen vid Bistalund drogs in med 1876 års utgång och den 1 januari 1877 inrättades en förenad post- och järnvägsstation i Bålsta med stationsinspektör Georg Kahlow som ansvarig. Postnamnet Kalmarsand blev således bara två år gammalt.

För den förenade post- och järnvägsstationen i Bålsta ansvarade Georg Kahlow ovanligt länge. Johan Richard Willborg tog över efter honom i december 1909. Nästa byte blev redan i juli 1913, då Arvid Hjalmar Pettersson tog över. Han hade tidigare haft motsvarande befattning i Tärna (posthistorisk skrift 323).

Den 1 juli 1915 skildes post och järnväg åt och änkefru Hanna Fredrika Broberg blev föreståndare för den ersättande lantpoststationen. Hennes årsarvode på 600 kronor förstärktes med ett biträdesanslag på 480 kr. Från den 1 oktober 1916 fick hon ett särskilt kontrakt avseende 240 kr i ersättning för transporter mellan tågen och poststationen.

Den 1 mars 1947 höjdes poststationen till en postexpedition och Märta Elisabet Palmér utnämndes till chef med titeln stationsmästare. Hon hade varit poststationsföreståndare sedan den 1 maj 1941. Med ny terminologi och efter flera organisationsförändringar finns det nu ett postkontor i Bålsta med postmästare Lena Rösiö som ytterst ansvarig för service till drygt 6800 hushåll inklusive dem med postadress Skokloster.

## Krägga

I en framställning till poststyrelsen den 18 juni 1905 från ägarna till Krägga gård, Lars, Johan och Erik Mallmén, uppgav dessa att flera postförande tåg varje dag stannade vid Krägga järnvägsstation. De anhöll därför att en poststation skulle inrättas i Krägga.

Under det följande remissförfarandet uppgav postinspektionen efter samråd med postmästaren i Enköping och med angivna motiv att det saknades tillräckliga skäl för att tillstyrka bifall.

Den 22 september 1905 skrev emellertid postinspektionen bl a till poststyrelsen, *"att korrespondenter i trakten av den vid SWB järnväg belägna trafikstationen Krägga allenast med avsevärt besvär kunna för sin korrespondens betjäna sig av den å andra sidan Ekolsunds-viken belägna trafikstationen Ekolsund"*.

Järnvägsförvaltningen var villig att *"tillförbinda föreståndaren för Krägga trafikstation att mot det arvode, Kungl. Generalpoststyrelsen kan finna skäligt bestämma, sköta en vid Krägga trafikstation anordnad poststation"*. På postinspektionens hemställan beslöt nu poststyrelsen att en järnvägspoststation fick öppnas den 1 oktober 1905. Den visade sig i längden inte ha tillräckligt underlag och kunde ersättas med lantbrevbäring från den 1 oktober 1952. Som komplement till lantbrevbäringen fanns ett postombud kvar i stationshuset till och med den 22 maj 1966, med bl a trafikbiträdet Svedjestrand som ansvarig.

Ca 1668--1971-08-31

## Ekolsund

På vår fortsatta låtsasfärd kommer vi nu till Ekolsund, som har en anrik posthistoria. Där fanns ett postkontor med av kungen utnämnd postmästare redan på 1600-talets andra hälft. Befattningen var då förenad med inspektorstjänsten vid Kungsgården fram till 1745. Förvaltningspostkontoret drogs in den 1 oktober 1877, då dess siste postmästare Andreas Gustaf Hillbom befordrades till postkontoret i Arvika.

För den då ersättande lantpoststationen blev skolläraren P Johansson föreståndare med 180 kr i årslön enligt poststyrelsens beslut den 4 september 1877. Vid förberedelserna för införande av lantbrevbäring i Uppland gjordes vissa överenskommelser vid sammanträde den 23 mars 1878 med deltagande av landshövdingen, landssekreteraren, länets samtliga kronofogdar samt postmästaren i Uppsala. Överenskommelserna omfattade bland annat "inrättande av lantbrevbäring med två veckoturer å linjen Grillby-Litslena-Ekolsund med indragning av poststationen i Ekolsund".

Poststyrelsen beslöt vid fortsatt handläggning att överenskommelsen skulle träda i kraft den 1 april 1879. Mot detta gjorde förvaltaren vid Ekolsund invändningar i ett brev till poststyrelsen den 2 december 1878 och föreslog "att icke den ifrågasatta lantbrevbäringen tager sin början förrän den nu under uppbyggnad varande Ekolsunds Järnvägsstation vid samma järnväg öppnas för trafik, post och telegraf, vilket med all säkerhet påräknas bli den 1 juli nästa år, då i och med detsamma avståndet från Ekolsunds järnvägsstation till postanstalten härstädes förkortas med minst ½ mil mot om lantbrevbäringen utgår från Grillby".

Vid föredragning i poststyrelsen den 16 december 1878 beslöts att ärendet "skulle ånyo företagas till prövning vid anordnande av lantbrevbäring inom Uppsala län".

Under mellantiden hann ytterligare en framställning komma till poststyrelsen, daterad den 19 maj och underskriven av flera företrädare för Ekolsund. De önskade att Ekolsunds poststation skulle få bibehållas på sin dåvarande plats intill dess järnvägsstationen kunde upplåtas för trafik och att den planerade lantbrevbäringen skulle efter stationens tillkomst utgå därifrån. Brevet innehöll också preciserade önskemål om lantbrevbäringslinjens sträckning.

Postinspektionens kommentarer till detta brev var positiva och innehöll dels förslag till provisoriska lösningar av vissa problem i väntan på järnvägsstationens tillkomst men i huvudsak att poststationen i Ekolsund skulle flyttas till järnvägsstationen, när denna upplåts för allmän trafik. En detalj i postinspektionens brev, som visserligen saknar större betydelse i historiskt perspektiv, finner jag ändå anledning att beröra med tanke på järnvägsintresserade läsare och gör därför följande utdrag ur postinspektör P Ch Bergmans brev till poststyrelsen den 23 maj 1879:

"Enligt vad trafikchefen å Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg muntligen meddelat undertecknad möter icke något hinder för nuvarande brovaktaren vid den under byggnad varande järnvägsstationen Ekolsund att under senare hälften av detta år därstädes

från posttågen emottaga och vid tågens passerande avlämna Ekolsunds post till postkupéexpeditionen n:r 5 på samma sätt som nu äger rum vid Lundby och Tortuna poststationer och arvodet för detta bestyr torde kunna bestämmas till 20 kronor för halvåret".

Och det blev just under ett halvår som denna lösning behövde tillgripas. Den 6 oktober 1879 utnämndes stationsmästaren i Ekolsund Carl August Jansson till poststationsföreståndare för tillämpning med 1880 års ingång. Skollärare Johansson måste således lämna ifrån sig vissa inventarier vid årsskiftet. Den tillfälliga anordningen med postgång mellan järnvägsstationen under byggnad och Ekolsunds lantpoststation speglas i poststyrelsens cirkulär nr 13 om postföring på det sätt som framgår av utdraget nedan. Därunder återges den information i ett cirkulär ett halvt år senare som speglar förflyttningen av poststationen från Kungsgården till Ekolsunds järnvägsstation, varvid lantbrevbäringen ändrades att utgå därifrån.

Ekolsunds anhaltstation—Ekolsunds poststation. (Gångpost.) (Från den 1 juli 1879)					
M. T. O. Th. F. L.	—	10,15	0,5	M. T. O. Th. F. L.	9,45
M. T. O. Th. F. L.	11,20	—	—	M. T. O. Th. F. L.	8,30
				Ekolsunds anhaltstation	
				Ekolsunds poststation	

Från 1880 års början utsträckes lantbrevbäringen å linjen *Ekolsunds poststation—Litslena kyrka* till linjen *Ekolsunds järnvägs- och poststation—Litslena kyrka*.

Stationsmästaren Carl August Jansson avlöstes i Ekolsund 1896 av Andreas Hedman och under korta intervaller svarade därefter Axel Johan Johansson och Johan Axel Svedin samt kontorsbiträdet Nils Gustaf Hamberg för posten. I juli 1906 tog stationsmästaren Axel Carlsson över. Efter dennes förflyttning till Munktorp i november 1913 uppehölls befattningen av Nils Thorsten Andersson tills post och järnväg skildes åt den 1 april 1916.

Då blev Frans Oscar Norin föreståndare för den ersättande lantpoststationen ett stenkast från stationen. Han följdes av andra, från 1944 års ingång av Nils Magnus Johansson. Det var han som fick uppleva poststationens indragning med augusti månads utgång 1971. I detta sammanhang ändrades lantbrevbäringslinjen på så sätt att den utgick från Grillby och betjänade även de hushåll som utnyttjat poststationen i Ekolsund för sina ärenden. Viss ändring gjordes så att några hushåll som hade betjänats av lantbrevbäring från Ekolsund flyttades över till lantbrevbäring från Bålsta.

Lantpoststation Willberga 1875-01-01–1876-12-31  
Grillby 1877-01-01–

## Grillby

Organisten och skolläraren A G Modin antogs med 75 kr i årsarvode till föreståndare för den poststation som med 1875 års ingång öppnades i Willberga på en halv mils avstånd från Litslena. Posten befordrades dit på en linje mellan Litslena och Veckholm två gånger i veckan. Poststationen i Veckholm hade öppnats redan med 1872 års ingång.

På grund av poststyrelsens anmodan i ett cirkulär den 27 september 1875 lämnade postmästare Flodman i Uppsala den 24 februari 1876 vissa uppgifter om de minst lönsamma poststationerna inom hans förvaltningsområde. Vid Willberga poststation hade under det första verksamhetsåret frimärken sålts för kr 107:83, således för mera än föreståndarens arvode. Flodman gav följande kommentar om Willbergaposten:

*"Enligt uppgift har pastor i församlingen samt en kronofjärdingsman sin postgång på stationen, båda boende helt nära stationen ej mycket över 0,1 mil vid allmän landsväg.*

*Då såväl den enskilda korrespondentens som nämnda tjänstemäns korrespondens är högst obetydlig och tillfälle till postutväxling med fördel kan ske genom lösväska föreslås stationen till indragning. Vid tiden då Stockholm-Bergslagsbanan bliver för trafik upplåten bör denna postgång inskränkas och i stället för nuvarande utgångspunkten Litslena bör, om sådan anses behövlig för Veckholm, posten utgå från någon närliggande järnvägsstation".*

På grund av detta tips väntade poststyrelsen med att dra in poststationen i Willberga till årets utgång. Skollärare Modin blev uppsagd med den föreskrivna varseltiden på tre månader och poststationen i Villberga klockaregård drogs in den 31 december 1876. Berörda kunder fick i stället vända sig till den förenade post- och järnvägsstationen i Grillby som öppnades med 1877 års ingång. Där blev stationsinspektör Anders Fredrik Andersson ansvarig för trafiken, till en början med 300 kr i årsarvode för själva postsyslan. Det höjdes till 480 kr med 1889 års ingång.

Stationsinspektör Lars Mårtensson tog över i oktober 1894 men avled i juli 1897. Då förordnades bokhållaren Gustaf Alfred Andersson som föreståndare tills stationsföreståndaren Johan Aron Ericson kunde ta över i oktober 1897. Han följdes sex år senare av

stationsinspektör Carl Frithiof Janzon. Efter dennes avgång i november 1914 svarade stationsinspektör Johan Gottfrid Öhrnberg för posten tills det blev skilsmässa mellan post och järnväg med juli månads ingång 1916.

Från Veckholm flyttade då änkefru Brita Vilhelmina Engvall och blev föreståndare för lantpoststationen i Grillby. Rörelsen ökade och poststationen höjdes till postexpedition den 1 april 1950. Då blev Karl Anshelm Gösta Lönngren chef med titeln stationsmästare. Utvecklingen har därefter blivit liknande den på andra platser med ny terminologi 1977 och 1986 samt divisionalisering med därav följande problem. I projekt "Nät 92" lämnades postkontoret på entreprenad från den 1 oktober 1996.

Grillby skulle i januari 1986 uppmärksammas på ett mera ovanligt sätt. Postens 10 000:e frimärksförsäljare blev nämligen en Grillbybo. Christina Eriksson var hennes namn och hon var föreståndare för kiosken vid den då nedlagda järnvägsstationen i samhället. Postens regionchef i Uppsala, Lars Vesterlund gratulerade Christina med blommor och en frimärkssats.

1939-04-01--  
Namn Enköping 2 från 1948-02-01

## Fanna

I Fanna öppnades en poststation med april månads ingång 1939. Dess namn ändrades till **Enköping 2** redan den 1 februari 1948. Ändringen tilläts sedan AB Enköpings Verkstäder, till större delen belägna i stadselen Fanna, ändrat sig i förhållande till önskemålen vid poststationens tillkomst. Man önskade nu ange sin postadress som Enköping. Ärendet behandlades i Enköpings stadfullmäktige den 19 december 1947, som inte hade "något att erinra emot ifrågasatt namnförändring av poststationen Fanna till Enköping 2".

Den 1 oktober 1951 höjdes poststationen till postexpedition med John David Emanuel Johansson som chef. När detta skrivs finns den alltjämt kvar, nu med termen postkontor i ny terminologi.

På vår låtsasfärd kommer vi nu till Enköping, ett anrikt förvaltningspostkontor, vilket vi lämnar därhän enligt uppgift i förordet, och fortsätter på färden västerut.

Lantpoststation Willberga 1875-01-01–1876-12-31  
Grillby 1877-01-01–

## Grillby

Organisten och skolläraren A G Modin antogs med 75 kr i årsarvode till föreståndare för den poststation som med 1875 års ingång öppnades i Willberga på en halv mils avstånd från Litslena. Posten befordrades dit på en linje mellan Litslena och Veckholm två gånger i veckan. Poststationen i Veckholm hade öppnats redan med 1872 års ingång.

På grund av poststyrelsens anmodan i ett cirkulär den 27 september 1875 lämnade postmästare Flodman i Uppsala den 24 februari 1876 vissa uppgifter om de minst lönsamma poststationerna inom hans förvaltningsområde. Vid Willberga poststation hade under det första verksamhetsåret frimärken sålts för kr 107:83, således för mera än föreståndarens arvode. Flodman gav följande kommentar om Willbergaposten:

*"Enligt uppgift har pastor i församlingen samt en kronofjärdingsman sin postgång på stationen, båda boende helt nära stationen ej mycket över 0,1 mil vid allmän landsväg.*

*Då såväl den enskilda korrespondentens som nämnda tjänstemäns korrespondens är högst obetydlig och tillfälle till postutväxling med fördel kan ske genom lösväska föreslås stationen till indragning. Vid tiden då Stockholm-Bergslagsbanan bliver för trafik upplåten bör denna postgång inskränkas och i stället för nuvarande utgångspunkten Litslena bör, om sådan anses behövlig för Veckholm, posten utgå från någon närliggande järnvägsstation".*

På grund av detta tips väntade poststyrelsen med att dra in poststationen i Willberga till årets utgång. Skollärare Modin blev uppsagd med den föreskrivna varseltiden på tre månader och poststationen i Villberga klockaregård drogs in den 31 december 1876. Berörda kunder fick i stället vända sig till den förenade post- och järnvägsstationen i Grillby som öppnades med 1877 års ingång. Där blev stationsinspektör Anders Fredrik Andersson ansvarig för trafiken, till en början med 300 kr i årsarvode för själva postsysstan. Det höjdes till 480 kr med 1889 års ingång.

Stationsinspektör Lars Mårtensson tog över i oktober 1894 men avled i juli 1897. Då förordnades bokhållaren Gustaf Alfred Andersson som föreståndare tills stationsföreståndaren Johan Aron Ericson kunde ta över i oktober 1897. Han följdes sex år senare av

stationsinspektör Carl Frithiof Janzon. Efter dennes avgång i november 1914 svarade stationsinspektör Johan Gottfrid Öhrnberg för posten tills det blev skilsmässa mellan post och järnväg med juli månads ingång 1916.

Från Veckholm flyttade då änkefru Brita Vilhelmina Engvall och blev föreståndare för lantpoststationen i Grillby. Rörelsen ökade och poststationen höjdes till postexpedition den 1 april 1950. Då blev Karl Anshelm Gösta Lönngren chef med titeln stationsmästare. Utvecklingen har därefter blivit liknande den på andra platser med ny terminologi 1977 och 1986 samt divisionalisering med därav följande problem. I projekt "Nät 92" lämnades postkontoret på entreprenad från den 1 oktober 1996.

Grillby skulle i januari 1986 uppmärksammas på ett mera ovanligt sätt. Postens 10 000:e frimärksförsäljare blev nämligen en Grillbybo. Christina Eriksson var hennes namn och hon var föreståndare för kiosken vid den då nedlagda järnvägsstationen i samhället. Postens regionchef i Uppsala, Lars Vesterlund gratulerade Christina med blommor och en frimärkssats.

1939-04-01--  
Namn Enköping 2 från 1948-02-01

## Fanna

I Fanna öppnades en poststation med april månads ingång 1939. Dess namn ändrades till **Enköping 2** redan den 1 februari 1948. Ändringen tilläts sedan AB Enköpings Verkstäder, till större delen belägna i stadselen Fanna, ändrat sig i förhållande till önskemålen vid poststationens tillkomst. Man önskade nu ange sin postadress som Enköping. Ärendet behandlades i Enköpings stadfullmäktige den 19 december 1947, som inte hade "något att erinra emot ifrågasatt namnförändring av poststationen Fanna till Enköping 2".

Den 1 oktober 1951 höjdes poststationen till postexpedition med John David Emanuel Johansson som chef. När detta skrivs finns den alltjämt kvar, nu med termen postkontor i ny terminologi.

På vår låtsasfärd kommer vi nu till Enköping, ett anrikt förvaltningspostkontor, vilket vi lämnar därhän enligt uppgift i förordet, och fortsätter på färden västerut.

## Lundby

O Björk finns antecknad som ansvarig för järnvägspoststationen i Lundby under en kort period vid tågstarten, följd av stationsmästaren Johannes Gustaf Karlsson. Poststationen inrättades med 1877 års ingång, således två veckor efter att järnvägen öppnades för allmän trafik.

Karlsson blev platsen trogen i nära nog ett kvarts sekel och avlöstes i november 1900 av Johan Alfred Holm. Denne fick uppleva skilsmässa mellan post och järnväg den 1 april 1917. Hemmansägaredottern Edit Oskarina Selin blev poststationsföreståndare den 6 april. Under mellanliggande dagar skötte poststationen av hennes mor, då hon själv inte hunnit bli myndig (diarienummer 1 b 3644/16). I kontraktet med fröken Selin ingick skyldighet att ombesörja posttransporter mellan tågen och poststationen. Hennes årsarvode blev till en början 500 kr i ett för allt.

Den 1 juli 1956 anställdes Hulda Sonja Sofia Wallberg som föreståndare för poststationen i Lundby. Hennes transportersättning var specificerad i avtalet och uppgick till 39 kr i månaden för den 180 meter långa sträckan. Poststationen drogs in med september månads utgång 1964.

1877-01-01--1966-01-31

## Orresta

Med stationsinspektör Olof Petter Hallbeck som ansvarig öppnades en poststation i Orresta vid 1877 års ingång. Victor Moberg tog över den 1 november 1889 och följdes i oktober 1913 av Axel Sigfrid Marting. Denne behövde inte svinga poststämplarna så lång tid, för den 1 december 1916 skildes post och järnväg åt.

Johan Albert Rapp blev föreståndare för lantpoststationen, men han avled den 23 mars 1917. Handelsbiträdet Karl Algot Emanuel Berglund fick rycka in som föreståndare men lämnade över befattningen den 1 oktober 1917 enligt ett avtal mellan postverket och grosshandlare Johan Axel Nyberg.

Den 1 april 1920 övertog Elsa Davida Andersson poststationen. Efter hennes pensionering drogs den in med januari månads utgång 1966.

1876-01-01--1966-04-30

## Tortuna

Som framgår av cirkulärkopian på sid 3 under rubriken "Indragna" blev poststationen i Tortuna indragen med 1876 års utgång. Det var en blott årsgammal lantpoststation, vars inventarier då flyttades till den nyuppförda järnvägsstationen.

Poststationen i Tortuna hade öppnats med 1876 års ingång som en komplettering efter genomförande ett år tidigare av huvuddelen av kronobrevbäringsreformen i Västmanland. Skolläraren Axel Gottfrid Öhrnberg antogs till föreståndare med 150 kr i årsarvode. Och det var precis ett årsarvode, som han kunde kvittera ut i kvartalsvisa portioner, innan han fick lämna från sig inventarierna till stationsinspektör Johan Aron Ericsson. Det var mer eller mindre självklart att den på så nära avstånd till järnvägen befintliga lantpoststationen skulle stryka på foten, när järnvägsfolket kunde ta ansvar för postservice.

Ericsson följdes av stationsinspektör Måns Nilsson, som i november 1903 fick lämna över till kollegan Fredrik Emil Sönnergren. Efter dennes avgång vid halvårsskiftet 1913 tog stationsförmannen David Olsson över ansvaret för posten tills post och järnväg skildes åt den 1 oktober 1916.

Poststationen flyttades till affären, där handlanden Johan Axel Johansson blev föreståndare och fick teckna särskilt avtal om transporterna mellan tågen och poststationen. Andra tog vid efter honom och sist bland de ordinarie föreståndarna blev från den 1 juli 1954 Karin Amalia Larsson. Poststationen drogs in med april månads utgång 1966.



1875-12-07--  
Namn Västerås 19 från 1969-05-01

## Tillberga

På vår låtsasfärd med tåg kommer vi nu till en viktig trafikknut. Med tågstarten den 7 december 1875 på den 45 km långa delsträckan Tillberga-Köping av SWB fick stationsinspektör Knut Edvard Frithiof Holmberg också ta ansvar för postservice. Han hade inledningsvis ett årsarvode på 240 kr för denna del av arbetsinsatsen, vilket höjdes till det dubbla från 1877 års ingång.

Holmberg efterträddes i april 1898 av John Fredrik Ljunggren, som efter 1902 års allmänna reglering av arvoden kunde notera ett årsarvode på 540 kr för postsysylan, vartill kom ett biträdesarvode på 30 kr i månaden.

Stationsinspektör Robert Moberg tog över i maj 1907, följd i oktober 1911 av kollegan Johan Arvid Oscarsson. Nu ökade trafiken så mycket att det inte gick att i längden kombinera de båda sysslorna. Följden blev skilsmässa mellan post och järnväg den 1 april 1915, varvid poststationen flyttades till Karl Eleon Thörnstrands affär med innehavaren som ansvarig föreståndare. Utöver årsarvodet på 600 kronor och ett biträdesanslag på 480 kronor fick han särskild ersättning för transporten mellan stationen och affären.

Med fortsatt ökning i poströrelsen höjdes poststationen till post-expedition den 1 juli 1953 och Karl Valter Davidsson utnämndes till chef med titeln stationsmästare. Han fick nya datumstämplar, nytt sigill och nya försändelseetiketter från maj månads ingång 1969, då postexpeditionens namn ändrades till **Västerås 19**. Med ny nomenklatur blev postexpeditionen ett "lokalpostkontor i klass 3" år 1977 och kort och gott postkontor vid 1986 års ingång.

ej poststation

## Ansta

Strax väster om Tillberga passerar hållplatsen vid Ansta. Något tal om en postanordning där tycks inte ha förekommit.

## Skultuna

1874-01-01--

I förberedelser för kronobrevbäringens avskaffande skickade poststyrelsen cirkulärskrivelser till landshövdingarna den 20 februari och den 30 maj 1873. Länsstyrelsen i Västerås lämnade i brev till poststyrelsen den 22 november 1873 kronofogdarnas *"yttranden och förslag rörande de åtgärder som till den ordinarie kronobrevbäringens ersättande med nya postgångar borde vidtagas"*.

Poststyrelsen prövade dessa förslag och meddelade i ett brev den 12 december 1873 till landshövdingen i Västmanland sitt beslut att inrätta vissa specificerade nya postgångar och poststationer. Det rörde sig om ett 20-tal nya poststationer och ett mindre antal gång- eller körposter från och med 1874 års ingång inom Bergslags och Kungsörs fögderier och en poststation i Sahlbergs fögderi. Det sistnämnda fögderiet kompletterades två år senare med ytterligare ett antal poststationer, som vi har sett tidigare under rubriken Tortuna. "Förseningen" i den östra delen av Västmanland kan delvis ha berott på att kronobrevbäringen i Uppland upphörde först med 1875 års början.

Bland de poststationer som skulle öppnas i Västmanland med 1874 års ingång enligt poststyrelsens beslut den 12 december 1873 fanns inom Bergslags fögderi Karbenning, Västervåla, Fläckebo, Skultuna, Romfartuna, Haraker och Skerike samt inom Kungsörs och Sahlbergs fögderier ytterligare elva.

Det blev således många nya poststationsföreståndare i Västmanland med 1874 års ingång, bland dem bruksbokhållaren Alfred Söderlund i Skultuna, som fick 200 kr i årsarvode. I drygt 2½ år fick han fungera som sådan. När "vår järnväg" öppnades för allmän trafik på delsträckan Tillberga-Ängelsberg den 27 juli 1876, gick det nära nog två månader innan postverket kunde ansluta sin omorganiserade postföring till de nya förhållandena. Den 16 september 1876 drogs lantpoststationen i Skultuna in och dess inventarier flyttades till järnvägsstationen. Där blev under en kort tid T Ulmer ansvarig för posten tills stationsinspektör Carl Henrik Larsson utnämndes. Hans årsarvode för själva postsysylan blev inledningsvis 240 kr. Stationsinspektör Olaus Petter Hallbeck tog över den 1 oktober 1889. Han blev befriad från postgöromålen från den 1 oktober 1915, då post och järnväg skildes åt.

Den omorganisation som genomfördes den 16 september 1876 redovisades bl a i poststyrelsens cirkulär, utgivet samma dag. Det återges nedan i faksimil i oförändrad storlek.

418

### Jernvägspostbefordran:

Post skall från och med den 16 dennes dagligen befordras å jernvägslinien *Vesterås—Kärrgrufvan* med tågen n:r 2 och 3, hvarvid posten skall förvaras i särskildt, läst fack och åtföljas af postiljon.

### Poststationer:

Nya sådana öppnas den 16 dennes inom Vestmanlands län:

vid de å jernvägslinien *Vesterås—Kärrgrufvan* belägna jernvägsstationerna *Skultuna*, *Svanå*, *Ramnäs*, *Seglingsberg*, *Engelsberg* och *Högfors*, alla af I kl.

Dessa poststationer skola lyda under postinspektionen i vestra jernvägspostdistriktet, och direkt utväxla post, förutom med hvarandra inbördes, med kupéexpeditionen n:r 5 samt postanstalterna i *Vesterås*, *Norberg*, *Tillberga*, *Kärrgrufvan*, *Kolbäck*, *Hallstahammar* och *Surahammar*.

Indragna:

med den 15 dennes, de nuvarande poststationerna i *Skultuna*, *Ramnäs*, *Vesteråla*, *Engelsberg* och *Karbening*.

### Poster:

Utsträckta:

från den 16 dennes, kärrposten *Kolbäck—Ramnäs* till *Ramnäs* jernvägsstation;

Inskränkta:

med den 17 dennes, kärrposten *Vesterås—Norberg* till sträckan *Vesterås—Skultuna* jernvägsstation;

med oktober månads början, kärrposten mellan *Ljusnarsberg* (*Högfors*) och *Nya Kopparberget* från fyra till två turer i veckan;

A uträde.

Utgivet den 16 september 1876.

Denna information kom inte postkontoren runtom i landet till handa innan förändringarna trädde i kraft, men de närmast berörda var informerade genom brev eller muntligen så att den nya organisationen kunde fungera. Ett litet studium av cirkulärnotisen visar under huvudrubriken *Poststationer* att nya poststationer öppnades den 16 september i bl a *Skultuna*, *Ramnäs* och *Engelsberg*, men under delrubriken "Indragna" upprepas samma namn.

Man kunde naturligtvis uttryckt detta på annat sätt, t ex ange att poststationerna i *Skultuna*, *Ramnäs* och *Ängelsberg* flyttades till respektive jernvägsstationer. I informationen längre ner under huvudrubriken *Poster* finner man det självklara påpekandet att kärrpostföringen mellan *Kolbäck* och *Ramnäs* utsträcktes till *Ramnäs* jernvägsstation. Det var ju dit som lantpoststationen i *Ramnäs* flyttades. Mycket avkortad blev kärrposten mellan *Västerås* och *Norberg* genom att den ändrades att sluta i *Skultuna*, då man på sträckan därifrån till *Norberg* använde tåg för postföringen. Den ändringen framgår av nedan återgiven posttidtabell. Tåget fortsatte från *Ängelsberg* norrut på den redan befintliga jernvägen fram till *Norberg* och *Kärrgruvan*, där det hade funnits en smalspårsjernväg för allmän trafik sedan juni 1856, breddad 20 år senare. Sträckan västerut från *Ängelsberg* byggdes mycket senare och öppnades inte för allmän trafik förrän i november 1900 på sin första del (posthistorisk skrift 321).

### Vesterås—Kärrgrufvan.

(Från den 16 september 1876.)

⊙ + N:r 3.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.
3,52 e. m.	<i>Vesterås</i> .....	10,40 f. m.
4,34 »	<i>Tillberga</i> .....	10,20 »
5,5 »	<i>Skultuna</i> .....	9,37 »
5,27 »	<i>Svanå</i> .....	9,15 »
5,57 »	<i>Ramnäs</i> .....	8,45 »
6,16 »	<i>Seglingsberg</i> .....	8,24 »
7,6 »	<i>Engelsberg</i> .....	7,36 »
7,34 »	<i>Högfors</i> .....	7,6 »
8,0 »	<i>Norberg</i> .....	6,45 »
8,12 e. m.	<i>Kärrgrufvan</i> .....	6,25 f. m.
		N:r 2.
		⊙ +

Vid skilsmässan mellan post och jernväg i *Skultuna* den 1 oktober 1915 blev fröken *Anna Elvira Elisabet Bergqvist* föreståndare för lantpoststationen med 900 kr i årsarvode och 600 kr i årligt biträdesanslag. Från och med oktober 1917 fick hon 100 kr om året som ersättning för kostnader med transporter till och från tågen.

Utvecklingen var positiv för poststationen i *Skultuna*, som höjdes till postexpedition den 1 februari 1946. Fru *Emma Persson* blev då föreståndare med titeln stationsmästare, följd den 1 oktober 1951

av Hanna Gunvor Ingemarsson. Hon fick uppleva 1970-talets generella förändringar med bl a ny terminologi och till och med postens 350-årsjubileum lagom till pensionsåldern. I den nya kostymen för Posten Sverige AB finns det ett postkontor i Skultuna med service till omkring 2000 hushåll.

1876-09-16--1964-09-30

## Svanå

Av reproduktionen på sid 30 framgår att Svanå var en av de nytillkommande poststationerna den 16 september 1876. Dess tillkomst medförde inte indragning av någon närliggande lantpoststation. Till föreståndare för poststationen i Svanå antogs under en kort inledningsperiod H J Wahlström, följd av stationsinspektör Olof Björck. Denne var kvar i tre decennier och efterträddes i november 1906 av stationsmästaren Karl Bernhard Nilsson. Trots stationens relativa litenhet med förhållandevis låg omsättning skildes post och järnväg åt.

Föreståndaren för den ersättande lantpoststationen Dagny Mathilda Hjort drabbades av sådan sjukdom, att hon inte beräknades kunna uppehålla befattningen vidare. Det gick inte att finna någon lämplig vikarie. Efter förhandlingar med trafikinspektören kom postmästaren i Västerås överens med denne om att postgöromålen skulle handhas av SJ:s personal från och med den 9 maj 1946. Sedan Järnvägsstyrelsen godkänt detta enligt på vidstående sida återgivet brev, var poststationen i Svanå formellt återförenad med järnvägen.

Denna anordning fortsatte till poststationens indragning med september månads utgång 1964.

## KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN

Drifttjänstbyrån

D.-nr Dbr 1176/46.

Anhålls att i svarsskrivelse angivas ovanstående diarienummer och i adressen byråns namn.

Doss.beteckning			
11	9		

INKOM TILL  
K. GENERALPOSTSTYRELSEN  
den 20 MAJ 1946

Till

Kungl. Generalpoststyrelsen,  
Stockholm.

A.A.  
26/5/46  
H  
N

Eder skr den 13/5 1946,  
dnr I b 1205/46.

Med anledning av eder ovannämnda skrivelse angående postgöromålens handhavande i Svanå, får styrelsen härmed meddela, att styrelsen icke har något att erinra mot att poststationen i Svanå från och med den 9 maj 1946 anses såsom förenad med järnvägsstationen på platsen. Stockholm den 18 maj 1946.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN

*Gunnar Ruist*  
(Gunnar Ruist)

pi avdr

V Överste till postväg! för  
ad i MD  
Kamraden



Exp. *en*  
Kamraden  
21 MAJ 1946

## Ramnäs

Ramnäs är den knutpunkt på delsträckan Tomtebodav-Ängelsberg som via järnvägslinjen söderut förbinder denna sträcka med sträckan Tillberga-Köping vid knutpunkten i Kolbäck.

En lantpoststation öppnades i Ramnäs den 1 mars 1874 med disponenten Fabian Tersmeden som föreståndare. Ett par av hans medarbetare var föreståndare under tiden närmast därefter, innan poststationen kunde flyttas till järnvägsstationen från den 16 september 1876, som framgår av cirkulärnotisen på sid 30.

En av de för posten ansvariga järnvägsmännen var Conrad Oscar Reinhold Falk, som vid arvodesjustering fick 420 kronor om året för själva postsysslan enligt beslut den 16 maj 1887. Detta höjdes till 600 kr efter 1903 års allmänna reglering av arvoden, vartill kom 420 kr i biträdesanslag. Johan Henric Berg efterträdde Falk i oktober 1909 och knappt fem år senare hade tillväxten av göromålen blivit så stor att post och järnväg inte kunde vara förenade längre.

Skilsmässan genomfördes den 1 oktober 1914, varvid skogvaktaren Johan August Kardell tog över ansvaret för poststationen och utöver sitt årsarvode på 660 kr fick särskild ersättning för transporter mellan tågen och poststationen.

Två månader senare öppnades dessutom en poststation i **Ramnäs kyrkby** som fick detta namn. Den fanns kvar till och med augusti 1956. Den ursprungliga poststationen utvecklades gynnsammare även efter skilsmässan från poststationen och höjdes till postexpedition den 1 september 1956. Detta meddelades i poststyrelsens cirkulär på sätt som framgår av kopian nedan.

## KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS ALLMÄNNA CIRKULÄR



21 augusti 1956

243—246

Postanstaltsändringar

243 Den 1 september 1956 öppnas *postexpedition av klass 11* benämnd *Ramnäs* i Bäckhammar, Ramnäs kommun i Västmanlands län. Från samma tidpunkt indragas de nuvarande poststationerna *Ramnäs* och *Ramnäs kyrkby*.

Två månader senare antogs Svea Linnéa Häggkvist till chef med titeln stationsmästare. Hon hade varit poststationsföreståndare sedan den 1 augusti 1950.

Med under 1970- och 1980-talen ändrad terminologi finns det ännu när detta skrivs i april 1997 ett postkontor i Ramnäs med ansvar för service till ca 860 hushåll.

Ramnäspostens 100-årsjubileum uppmärksammades i pressen. Jag finner anledning att nedan återge den artikel som publicerades i anslutning därtill den 1 mars 1974 i *Vestmanlands Läns Tidning*.

**Idag, fredag, fyller posten i Ramnäs 100 år. Den första poststationen inrättades på Bruket den 1 mars 1874. Jubiléet firas med kaffe och presenter till kunderna och med en utställning av gamla fotografier. Man hade så när glömt hundraårsminnet om inte en uppmärksam filatelist ringt och frågat efter jubileumsstämpel.**

När det blev bekant att födelsedagen var så nära förestående blev det fart på förberedelserna. Det här måste firas tyckte Svea Häggkvist och Märta Andersson, som skall bjuda kunderna på kaffe.

En utställning av gamla Ramnäs-bilder har sammanställt och Postverket har lovat skicka ut små presenter. Någon jubileumsstämpel hinner man dock inte få fram förrän om två veckor.

Postpersonalen i Ramnäs består av Svea Häggkvist, stationsmästare, Astrid Lindkvist, lantbrevbärare, Märta Andersson, postbiträde och Hans Moell, brevbarare.

Hans Moell är "äldst i gården" med 38 anställningsår. Han började redan 1936 då poststationen låg i gamla apotekshuset vid järnvägen. Varje dag cyklar han tre mil och det tänker han fortsätta med.

— Bilar och mopeder tycker

jag inte om, säger han. Postverket ville skaffa mig en moppe för några år sedan, men jag cyklar mycket hellre.

### TUSENTALS MIL

Hans Moell har trampat flera tusen mil under sina år som brevbarare, men han mår bara bra av cyklandet. När han har semester och inte cyklar tillräckligt mycket får han ont i knäna!

Under de första åren var det inte fråga om någon ledighet. — Jag började vid posten 1938 och hade min första lediga dag första maj 1943 berättar han. Numera är det bra ställt med ledigheten, men förr jobbade man både vardag och helgdag hela veckorna.

### FULLA VÄSKOR

Tre fulla väskor med post kör han ut till ramnäsborna varje dag. Förr fick han hämta postsäckarna vid tåget varje kväll vid niotiden, men det slipper

han numera. Ofta var tåget försenat och det kunde bli långa väntetider.

Astrid Lindkvist är lantbrevbärare och hon åker bil. Hon var föreståndare vid poststationen i Seglingsberg tills den drogs in 1967. Märta Andersson var föreståndare för poststationen i Kyrkbyn och har arbetat som postbiträde vid postexpeditionen sedan den avvecklades 1956.

Svea Häggkvist är stationsmästare och har varit knuten till posten i Ramnäs sedan 1951.

— Det mest positiva som hänt sedan jag började var när vi fick lediga söndagar, berättar hon. En postföreståndare var aldrig riktigt ledig tidigare. Då fanns poststationer vid järnvägen och i Kyrkbyn men dessa slogs ihop till en postexpedition 1956. Postkontoret i Kyrkbyn hade funnits sedan 1914.

### FÖRST PÅ BRUKET

Den allra första poststationen var inrymd hos Ramnäs Bruk. Disponent Fabian Tersmeden fick en årlig ersättning av 240 riksdaler för besväret.

## Seglingsberg

Från Ramnäs fortsätter vi vidare norrut på vår låtsasfärd och kommer till Seglingsberg. Dess tillkomst den 16 september 1876 påverkade inte omgivningen så att någon lantpoststation drogs in för dess skull. Det blev stationsbefälet vid järnvägen som fick ta ansvar för postservice från första början, stationsinspektorn Theodor Moberg med 240 kr i årsarvode för postsysslan. Detta höjdes vid 1902 års allmänna reglering till 300 kr och kom Mobergs efterträdare till godo, konduktören Victor Anshelm Karlsson. Han slutade klippa biljetter i december 1891 och kunde därefter ägna sig åt mera stationära arbetsuppgifter.

Han fick förflyttning till Tortuna den 11 juni 1913 och stationsföreståndare Olof Viktor Dahl tog över i Seglingsberg, följd redan i december 1914 av Henrik Pettersson, som förut varit stationsförförman i Krägga. Andra följde men omsättningen blev mindre och mindre. Järnvägsstationen degraderades till hållplats och poststationen planerades för nedläggning 1963 men fick en nådatid på fyra år. Astrid Lindkvist blev den sista föreståndaren för den från järnvägen skilda poststationen och fick uppleva dess indragning med april månads utgång 1967.

Namn Nordanö 1880-01-01--1890-12-31  
Virso 1891-01-01--

## Virso

I Nordanö öppnades en poststation med 1880 års ingång med stationsmästaren Matheus Johansson som ansvarig. Stationens namn ändrades elva år senare till Virso.

Namnändringen initierades av ett brev den 22 juli 1890 från Samuel af Ugglas till postens generaldirektör Edvard von Krusenstierna (1889-1907). Han skrev bl a: *"Stationen Nordanö, som egentligen anlagts för Wirso Bruks räkning, har därstädes sin egentliga kund och ligger ej, som man av namnet kunde tro, på Nordanö bys ägor, utan på ett annat hemman som heter Gammelby. Varför den fick namnet Nordanö är för mig obegripligt. Emellertid finnas flera nära likanämnda ställen, som Norderö, Nordanå m fl. dit flera gånger saker lärer hava gått, som skulle till Nordanö"*.

Namnändringar hade ännu inte funnit någon rutinmässig behandling, men det blev kontakt med länsstyrelsen innan frågan avgjordes. Till af Ugglas önskemål om att ordet Bruk skulle tilläggas namnet Virso tog man dock inte hänsyn.

I december 1899 tog stationskarlen Gustaf Alfred Forss över befattningen och befordrades till stationsmästare. Han fick uppleva skilsmässan mellan post och järnväg den 1 oktober 1917, då bruksförvaltaren A W Palmer antogs till föreståndare för den ersättande lantpoststationen. En av föreståndarna för denna var Erik Gustaf Magnusson från februari 1952. Han hade förmånen att bli föreståndare för den postexpedition mot vilken lantpoststationen i Virso utbyttes från den 1 oktober 1957. Efter turbulens under de senaste decennierna finns det ännu ett postkontor i Virso, f n med service till ca 900 hushåll.

I **Gammelby** inrättades ett postombud den 1 april 1954 med Virso som kontrollerande poststation. Postombudet organiserades som postställe den 1 september 1979 med löneplansanställning av dess ansvarige. Detta medförde bl a ändring av datumstämpeln.



Poststället drogs in med 1982 års utgång, då Gammelby lanthandel lades ned. Dålig köptrohet uppgav dess innehavare Majvor Pettersson som skäl till nedläggningen av affären. Det var sålunda inte postverket som denna gång förorsakade ett postställes indragning.

1865-05-05--1972-05-31

## Ängelsberg

Den 5 maj 1865 inrättades i Ängelsberg en poststation, som var avsedd att hållas öppen endast under sommarmånaderna. Till föreståndare antogs civilingenjören Otto Gabriel Timm. I senare personaluppgifter uppgavs hans titel som järnvägsingenjör. Hans årsarvode var på 1870-talet 100 kr. När Norbergs järnväg var färdig i sitt nya skick drogs den ursprungliga poststationen in.

Den 16 september 1876 öppnades i stället en poststation i järnvägsstationen, där stationsinspektör Sven Broman fick ansvar för posten året om. Om postens fortsatta öden där och på SWB:s delsträcka fram till Vansbro berättas i posthistorisk skrift 321.

Tillkomsten av järnvägen medförde också indragning av lantpoststationen i **Västervåla** helt nära Ängelsberg, som framgår av cirkulärnotisen på sid 30. I Västervåla hade poststationen öppnats med 1874 års ingång. Kronofogden T N Fernqvist var föreståndare med 300 kr i årsarvode. Han fick liksom flera andra kolleger finna sig i poststationens indragning med järnvägens tillkomst.